

סיפור לשבת

בריחה מהמנזר

משפחתו של יצחק לאונר עלתה לארץ מרומניה עם גלי העלייה הגדולים שבאו לאחר מלחמת השחרור. המצב הכלכלי בארץ היה קשה, ותקופת הצנע [קיצוב המזון] החלה.

הוריו של יצחק היו ממקור חסידי, מקורבי בית חסידות סְקֵט־וִיז'ניץ. יצחק היה אז כבן שנתיים, ומשפחתו קבעה את דירתה בעיר חיפה. האב החל לעבוד בתעשייה הצבאית, במכון 'כורדני', במשרת מומחה לפצצות.

שנה לאחר העלייה ארצה נולד אח ליצחק, ונקרא שמו בישראל משה. זו הייתה תוספת שמחה למשפחה הצעירה, אולם לא לאורך זמן. יצחק זוכר את היום שבו איחר אביו לשוב מעבודתו. אימו לא חשדה במאומה, עד שבאו שני קצינים אל הבית. השניים התעכבו בתחילה בכניסה, ולאחר מכן אזרו עוז ובישרו לאם את הבשורה המרה: פיצוץ גדול שאירע במכון גרם לפציעתם של כעשרים מהעובדים, ובהם בעלה.

האב היה פצוע קשה. שבוע ימים טופל במרכז הרפואי רמב"ם בחיפה, אך נפטר מפצעיו. האם הצעירה התקשתה להתמודד עם האסון. גם הקושי לפרנס את משפחתה היה למעלה מכוחותיה. לא עבר זמן רב והיא חלתה והלכה לעולמה.

שני היתומים הצעירים, יצחק בן השש ומשה בן השלוש, נשארו בודדים. הם ידעו כי יש להם קרוב משפחה בחיפה, אך הוא התגורר במרחק גדול, ובגלל תנאי הקשר הקשים אז אף לא ידע על דבר פטירתה של האם. שכן טוב־לב, אך רחוק מיהדות, לקח את הילדים אליו.

עם הזמן החל השכן לחפש מוסד שיקבל את הילדים. הוא שמע כי מוסד של המיסיון, שהיה ממוקם במנזר סטלה־מאריס בכרמל, מוכן לקבל את היתומים היהודים חינם אי־כסף.

בעיני השכן זה היה 'פתרון' מצויין, ובתוך כמה ימים נאספו הילדים בידי אנשי המיסיון והוכנסו אל המנזר. לילדים זו הייתה תחילתה של מסכת ייסורים. משמעת הברזל שנכפתה עליהם הייתה קשה. "ספגנו מכות וגם סבלנו מהשפלות מילוליות, מקללות ומיחס מזלזל", נזכר יצחק.

הימים נקפו והסבל נמשך. יום אחד אירע דבר ששבר את גב הגמל. יצחק מספר: "אחי משה התקשה להירדם בעת שנת הצהריים. אחת הנזירות הפליאה בו את מכותיה, והוא מירר בבכי וסירב להירגע".

באותו רגע החליט יצחק שעליהם לברוח מהמקום. "אתה תראה שעד מחר כבר לא נהיה במקום הארור הזה", הבטיח יצחק לאחיו הצעיר.

בשעות אחר־הצהריים של אותו יום אימן יצחק את אחיו הרך לטפס על גדר. "משה הקטן עבר את הגדר בתוך כמה דקות, מהר ממני", מחייך יצחק. "כל־כך היה להוט לצאת מהמנזר".

יצחק הבין כי אם ינסו לברוח לאור היום יגלו אנשי המנזר את דבר הבריחה במהירות. לכן תכנן את הבריחה לשעת לילה מאוחרת. באותו לילה, לאחר כיבוי האורות, התגנבו הילדים ממיטותיהם והמתינו לשעת כושר.

קרוב לחצות הלילה בא הרגע המיוחל. השטח היה פנוי והשניים מיהרו לטפס על הגדר. עלטת הלילה הפחידה אותם, אולם יצחק היה נחוש להגיע אל תחנת האוטובוס הקרובה. הוא שיער כי שם בוודאי ימצא

סיפור לשבת

איש שיוכל לעזור להם. הוא הרגיע את אחיו הצעיר, שלא חדל מלבכות.

יצחק מתאר את הדרך שעברו, דרך חורשה אפלה, כחוויה מפחידה ביותר לילדים רכים כמותם. שאיפה אחת הייתה להם להגיע אל אותו קרוב משפחה. זמן רב הלכו השניים ברחובותיה השוממים של חיפה, עד שהגיעו לתחנה. לשמחתם, ראו שם אדם אחד. זה היה יהודי קשיש ומזוקן, שהתפלא מאוד למראה הילדים ההולכים לבדם.

יצחק הבכור סיפר לזקן בהתרגשות את קורותיהם ותיאר לאיש את קרוב המשפחה שלו. פני הזקן אורו. "אני מכיר אותו", קרא, "אקח אתכם אליו מיד."

עד היום אין יצחק יכול לשכוח את החסד שעשה עמו הקשיש. האיש אחז בידיהם ולא הרפה מהם לרגע, עד שהביא אותם אל פתח ביתו של קרוב המשפחה החיפאי. תדהמה עצומה אחזה באיש למראה קרוביו הצעירים. הוא ואשתו, שהיו אנשים מבוגרים וחסרי ילדים, אימצו את הילדים ודאגו לכל מחסורם.

אך במהרה עלתה השאלה איפה ילמדו הילדים. האיש, שהיה אף הוא מקורב לרבי מסרטז'ניץ, החליט להביא את הילדים אליו. הרבי התרגש מאוד למשמע סיפור הצלתם של הילדים, ולקח אותם לחסותו. יצחק ומשה החלו את לימודיהם במוסדות החסידות.

הילדים גדלו כבני־בית במעונו של הרבי מסרטז'ניץ. קרוב המשפחה היה בא לבקרם תכופות. הוא גם שילם את שכר־הלימוד החודשי בעבורם. לימים דאג לשלבם בלימודי מקצוע ולמצוא להם מקומות עבודה מתאימים.

יצחק ומשה הקימו משפחות. ניגוני השבת ומנהגי חצר סרטז'ניץ מלווים אותם עד היום, ואת ליל הבריחה מהמנזר לא ישכחו לעולם.

מקור: שיחת השבוע פרשת בראשית